

Více než třetina druhů vážek České republiky žije v Zoo Ostrava

patriotmagazin.cz, 4. 9. 2020

Areál Zoologické zahrady a botanického parku Ostrava nabízí velmi vhodné podmínky nejen pro život chovaných exotických druhů zvířat, ale je útočištěm i celé řady volně žijících živočichů, jako jsou například vážky (Odonata).

Motýlice obecná. Foto: Zbyněk Šiša

Nedávný terénní průzkum potvrdil výskyt 27 druhů, což je více než 1/3 všech druhů vyskytujících se na území ČR. Některé patří ke kriticky ohroženým. Tito starobyklí hmyzí predátoři jsou nesmírně nároční na kvalitu vody.

V areálu ostravské zoologické zahrady se nachází celá škála vyhovujících vodních biotopů pro vážky. Je to soustava lesních pramenišť a průtočných rybníků, dále mokřady a tůňe, které zde byly cíleně vytvořeny (jako prostředí pro vodní živočichy i kvůli zadržení vody v krajině).

Jedná se o prosluněné průtokové tůňe v návštěvnické části i zastíněné lesní tůňe. Tyto nápadné hmyzí zástupce lákají i retenční nádrže na vodu. Díky všem těmto vodním plochám vzniká v jejich okolí mikroklíma, jež zamezuje teplotním extrémům a udržuje v zoo původní zástupce naší fauny.

V letech 2019-2020 probíhal v zoo terénní průzkum, který prováděl student Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity Jiří Valušák. Výsledkem jeho výzkumu je zjištění, že v Zoo Ostrava se vyskytuje 27 druhů vážek z celkového počtu 72 druhů žijících v ČR. Jsou mezi nimi šídlatky, motýlice, šídla, šidélka, lesklíce, vážky nebo klínatky.

Podle Jiřího Valušáka patří mezi nejvzácnější vážky pozorované v areálu Zoo Ostrava tyto ohrožené druhy: vážka žlutoskvřinná (*Orthetrum coerulescens*), klínatka vidlatá (*Onychogomphus forcipatus*) a zejména vážka plavá (*Libellula fulva*).

Vážka plavá se vyskytuje vzácně, ačkoli žije v širším spektru biotopů. Upřednostňuje pomaleji tekoucí vody v blízkosti lesa. Lokality jejího výskytu jsou velmi rozptýlené a populace málo početné. V rámci Moravskoslezského kraje se jedná o druhou lokalitu výskytu této vzácné vážky.

Výzkum vážek potvrdil, že areál Zoologické zahrady a botanického parku Ostrava je skutečným rájem pro mnohé volně žijící druhy naší fauny. Zajímavý reliéf terénu vytváří řadu mikrohabitátů, které nejsou zatěžovány velkoplošnými postřiky ani hnojením.

Také dodatečná opatření realizovaná pracovníky zoo zajišťující dostatek potravy i úkrytů volně žijícím druhům se podílejí na tom, že návštěvník zde opravdu vnímá „přírodu na dosah ruky“.

Kromě současných druhů vážek je v zoo k vidění i model vyhynulé karbonské megavážky (*Meganeura*) umístěný v Pavilonu evoluce. Představuje největší létající hmyz s rozpětím křídel 75 cm! V prvohorách byl obsah kyslíku v atmosféře vyšší, proto vzdušnice – unikátní systém trubiček přivádějící kyslík k orgánům a tkáním – dovedly zásobovat i velká těla vážek. Evoluční tlak však přinutil tyto létající obry ke zmenšování rozměrů.

Vážky (Odonata) jsou starodávnou skupinou hmyzu, která je na Zemi už více než 300 milionů let. Vážky jako jedny z prvních živočichů opustily vodní prostředí, ale zůstaly na něm vývojově závislé. Do vody kladou vajíčka, kde probíhá i vývoj larev trvající 2-5 let.

Larvy stejně jako dospělé vážky jsou dravé. Kořist loví vymrštěním lovicího nástroje – masky, což je přeměněný spodní pysk. Velké larvy jsou schopny ulovit pulce i malé rybky. Dospělé vážky loví v letu komáry, mouchy a další drobný hmyz.

Samy jsou potravou zejména kaprovitých ryb, pavouků, ptáků a některých obojživelníků. Pro vážky jsou typické velké složené oči a dva páry blanitých křídel. Dovedou ovládat každé křídlo zvlášť, a proto mají značnou manévrovací schopnost.

Velmi hustá a složitá žilnatina na křídlech umožňuje vážkám udržet se ve vzduchu i při nízké frekvenci mávání křídel.

Autor: Jaroslav Baďura

Zdroj: <https://www.patriotmagazin.cz/vice-nez-tretina-druhu-vazek-ceske-republiky-zije-v-zoo-ostrava>